

„DUAL DRIVE UNIVERSITY” A MISKOLCI EGYETEM DUÁLIS ÉS
KOOPERATÍV FELSŐKTATÁSI, SZAKKÉPZÉSI ÉS SZAKIRÁNYÚ
TOVÁBBKÉPZÉSEINEK FEJLESZTÉSE ADATBEKÉRŐ SZERZŐDÉSEK
ELKÉSZÍTÉSÉHEZ

Európai Unió

EFOP-3.5.1-16-2017-00002

Szociális esetmunka - Bevezetés

dr. Kozma Judit egyetemi docens,
tanszékvezető
Miskolci Egyetem BTK
Alkalmazott Társadalomtudományok
Intézete
Szociális Munka Tanszék
Miskolc Egyetemváros 3515
E-mail: judit.kozma54@gmail.com
CV: [http://atti.uni-
miskolc.hu/docs/KozmaJ_CV.pdf](http://atti.uni-miskolc.hu/docs/KozmaJ_CV.pdf)

**„DUAL DRIVE UNIVERSITY” A MISKOLCI EGYETEM DUÁLIS ÉS
KOOPERATÍV FELSŐOKTATÁSI, SZAKKÉPZÉSI ÉS SZAKIRÁNYÚ
TOVÁBBKÉPZÉSEINEK FEJLESZTÉSE ADATBEKÉRŐ SZERZŐDÉSEK
ELKÉSZÍTÉSÉHEZ**

Európai Unió

EFOP-3.5.1-16-2017-00002

Kilenc ok arra, hogy a szociális munkát válaszd hivatásként:

- 1. Sosem fogod unni magad.**
- 2. Ez nem irodai foglalkozás.**
- 3. Igen sok területe van a hivatásnak, bármikor válthatsz.**
- 4. Érdekes és inspiráló sokféle emberrel és esettel találkozni.**
- 5. Olyan dolgokat fogsz megtudni magadról, amik álmodban sem jutottak volna eszedbe.**
- 6. Jobb politikus lehet belőled.**
- 7. Olyan ember lehetsz, aki jobbá teheti mások életét.**
- 8. Megtanít téged a dolgok valódi értékére.**
- 9. Kiállhatsz az emberi jogokért és a társadalmi igazságosságért.**

(Rebecca Joy Novell)

Bevezetés

Ez a könyv a szociális esetmunka gyakorlatáról, pontosabban az esetkezelés megfelelő végzéséhez szükséges különböző készségekről szól. Négy nagy készségrendszer fogok leírni, amelyek sok készségből épülnek fel. Ezek:

- az interjú vagy más kifejezéssel segítő beszélgetés,
- a feltárás vagy másképp szociális diagnózis,
- a tanácsadás vagy a probléma megoldás folyamata, és
- az esetmenedzsment, más kifejezéssel a környezet változtatása és forrásfejlesztés.

Az esetkezelés a szociális munkának az a területe, amit a szakemberek a leggyakrabban végeznek, legyen szó a szociális szolgáltatások bármely területéről.

Tantervek

A Szociális esetmunka a szociális munka BA képzés második szakmai tárgya, amelyre a képzés második félévében kerül sor. Az elméleti kurzushoz terepgyakorlat kapcsolódik, melynek címe Esetkezelés a gyakorlatban.

II.1. A szociális esetmunka c. tárgy tanterve

Tantárgy neve: Szociális esetmunka	Tantárgy Neptun kódja: Tárgyfelelős intézet: Alkalmazott Társadalomtudományok Intézete Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: dr. Kozma Judit egyetemi docens	
Közreműködő oktató(k): --	
Javasolt félév: 2.	Előfeltétel: A szociális munka alapjai
Óraszám/hét: 2 óra/hét	Számonkérés módja: kollokvium
Kreditpont: 4	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: (A tantárgy általános célja és specifikus célkitűzései: Az Esetkezelés tantárgy célja az esetkezelés alapfogalmainak, alapvető munkaformáinak és különböző irányzatainak megismerése. Ezen belül az esetmunka alapvető fogalmainak - felmérés, interjú, problémamegoldó folyamat, tanácsadás, rapport, exploráció, empátia, autenticitás, motiválás, forrásfejlesztés, stb. – értelmezése; alapvető munkaformáinak, folyamatának, intervenciós stratégiáinak megismerése; különböző irányzatainak, praxismodelljeinek megismerése.	

EFOP-3.5.1-16-2017-00002

Minimum követelmények:

1. A hallgató ismeri:

- a szociális esetmunka alapvető fogalmait;
- a problémamegoldó folyamat lépéseit;
- néhány irányzatot, ill. praxismodellt;
- a különböző szakemberek nézőpontjait, feladatait, a különböző szolgáltatások szerepét;
- az esetmenedzselés alapvető fogalmait (források, hálózatok, hálózatfejlesztés, stb.).

2. A hallgató képes:

- a segítő munka különböző jelenségeinek (empátia, autenticitás, exploráció, érzelmi reakciók, attitűdök, stb.) felismerésére és leírására;
- felépíteni a problémamegoldó folyamatot;
- felismerni az etikai szempontból releváns helyzeteket, és megfelelő válaszokat adni a megoldás vonatkozásában;
- önmaga reakcióit figyelemmel kísérni.

A kiválóság kritériumai:

1. A hallgató képes:

- releváns kérdéseket feltenni a tananyaggal illetve a tanulási alkalmakon tapasztaltakkal kapcsolatban, továbbá megtalálni, és alkalmazni a kérdés megválaszolásához szükséges módszereket, forrásokat,
- megfelelő módon bemutatni a kérdésre adott választ, felismerni és elemezni érték dilemmákat, konfliktusokat, nézeteltéréseket, és ezeket megfelelően prezentálni,
- vitatni mások nézeteit és közös pontokat keresni a megállapodás érdekében.

2. A hallgató elkötelezetten vesz részt a tanulási folyamatban, önállóan keresi a tanulási alkalmakat, és az adott tanulási alkalmakból igyekszik a legtöbbet kihozni.

Módszerek:

- előadások
- kérdésekkel irányított önálló irodalom-feldolgozás
- önálló kérdésfelvetésekre és válaszok keresésére ösztönzés, bemutatási lehetőség nyújtása

A tárgyak közötti integráció lehetőségei:

Pszichológiai tárgyak.

Fejlesztendő kompetenciák:

tudás:

- Ismeri és értelmezi az emberi szükségleteket, a társas viselkedés pszichológiai tényezőit, az emberek és a környezetük közötti interakciókat.
- Ismeri és érti a szociális munka szerepét, lényegét, funkcióit, komplexitását, multi, interdiszciplináris jellegét.

- Ismeri a szociális munka beavatkozásra, együttműködések kialakítására, szociális problémák megelőzésére és kezelésére felhasználható módszereit, eljárásait.
- Ismeri más segítő szakmák kompetenciaköreit, felkészült a gyakorlat során felmerülő problémák szakmai illetékességének felismerésére, és más szakmák szakembereivel való szakszerű együttműködésre.

képesség:

- Képes kritikus szemlélettel és reflektív módon megfogalmazni a társadalmi és szociális problémákat, a veszélyeztető tényezőket és a problémakezelés folyamatát.
- Képes megkülönböztetni a vélekedéseket, sztereotípiákat, előítéleteket a bizonyítékokkal alátámasztott társadalmi tényektől, leírásoktól, elemzésektől.
- Képes a bizalomépítésre, a nyílt, hiteles, hatékony kommunikációra.
- Képes szükségletfelmérésre, az egyén és környezete közötti folyamatoknak, kölcsönhatásoknak, problémáknak holisztikus elemzésére.
- Felismeri a szolgáltatásokat igénybe vevők autonómiáját tiszteletben tartó proaktív szemléletű, életminőséget szolgáló, javító, konstruktív problémakezelés, valamint a források és a kockázatok elemzésének szükségességét.

attitűd:

- Érzékeny és nyitott a társadalmi és szociális problémákra, elkötelezett és felelősséget vállal a szakma értékei és a társadalmi szolidaritás ügye mellett.
- Elkötelezett a társadalmi egyenlőség, a demokratikus értékek, a jogállamiság és az európai értékközösség mellett.
- Elkötelezett a szakmai etikai alapelvek gyakorlati alkalmazására, valamint a jogi és etikai keretek közötti felelős cselekvésre.
- Nyitott mások megismerésére, empátiával viszonyul az emberekhez, családokhoz, csoportokhoz és közösségekhez.
- Nyitott az új módszerekre, eljárásokra, szakmai eredményekre és innovációkra; elkötelezett a korszerű szociális munka tudományos és gyakorlati eredményeinek megismerésére és alkalmazására.

autonómia és felelősség:

- Munkáját minden körülmények között felelősen, a szociális munka értékeit és alapelveit, a szakmai etikai kódex iránymutatásait figyelembe véve, elméleti és gyakorlati megalapozottsággal végzi és képviseli.
- Felelősséget vállal a szolgáltatásokat igénybe vevők életébe történő beavatkozásért.

Tantárgy tematikus leírása:

1. előadás: Az interjú

A hatékony kommunikáció. Kapcsolatteremtés: feltétel nélküli elfogadás, empátia és autenticitás. Exploráció: verbális követés és fókuszálás. A problematikus kommunikációs minták

EFOP-3.5.1-16-2017-00002

kezelése. A szociális munkás interjú három típusa. Az interjú helye. Az első interjú. Az interjú lezárása. Kérdezés. Jegyzetelés. Adminisztráció.

Irodalom: Bárdos Kata: Alapvető eszközök a szociális munkában. In: Kozma Judit (szerk.): Kézikönyv szociális munkásoknak. Szociális Szakmai Szövetség, 2002. 128-156.o.

2. előadás: A feltárás

A feltárás fogalma, célja. Elvek: az erősségekre koncentráció, hangsúly a környezeti rendszereken, multidimenzionalitás. Az információforrások. A feltárásban használt tudás és készségek. A környezetrendszer feltárása. Problémák felmérése. Az intraperszonális és környezeti rendszerek feltárása. A szociális diagnózis.

Irodalom:

Beulah Compton - Burt Galaway: A problémamegoldás: a szociális munka folyamata. In: HEGYESI-TALYIGÁS (szerk.): Nemzetközi szöveggyűjtemény a "szociális munka elmélete és gyakorlata" c. tárgyhoz. 1. Kötet, 138-160.o., J. K. Whittaker: Interperszonális segítségnyújtás a szociális munkában. D. Hepworth - J. E. Larsen: A sokszempontú felmérés; uő.; Intrapersonális és környezeti rendszerek felmérése. In: TÁNCZOS ÉVA (szerk.): Szociális munka egyénekkel és családokkal – esetmunka. A szociális munka elmélete és gyakorlata, 2. kötet; BÁRDOS Kata: id. mű, KOZMA Judit: Szociális diagnózis. Esély 2001, 3. sz. 61-94.

3. előadás: A tanácsadás

A tanácsadás a segítő és a segítségkérő szempontjából. A probléma tudatosodása - a kliensek reakciója a személyes problémára. A motiváció növelése nem önkéntes és ambivalens kliensek esetében. A célokban való megegyezés és a szerződés megfogalmazása. A változást célul tűző stratégiák kialakítása. A kliens készségeinek fejlesztése. A környezet megváltoztatása, forrásfejlesztés. Az interperszonális kapcsolatok javítása. A stressz kezelése. A mélyszegénységben élő kliensekkel folytatott szociális munka sajátos problémái. Terápiás módszerek alkalmazása a tanácsadásban (empátia, interpretáció, konfrontáció). A segítő kapcsolat lezárása. A problémamegoldó modell.

Irodalom:

F.J.; TURNER: Az elméletek sokféleségén alapuló szemlélet.

D. HEAPWORTH - J. A. LARSEN: A célokban való megegyezés és a szerződéskötés.;

Uők.; Bevezetés a problémamegoldó folyamatba.;

Szabó Lajos: Krízisintervenció. In: TÁNCZOS ÉVA (szerk.): id. mű.;

D. Howe: A behaviorista szociális munka. In: TÁNCZOS ÉVA (szerk.): id. mű.;

Elisabeth KÜBLER-ROSS: A halál és a hozzá vezető út. Bp. 1988. GONDOLAT,

Bányai E.-Szabó L.-Tánczos É.: Az esetmunka folyamata. In: KOZMA Judit (szerk.): id. mű, 97-137.o.; KOZMA Judit: A szegénység pszichológiai vonatkozásai. Esély, 2003/2, 15-30.

4. előadás: Szociális diagnózis, esetmenedzsment, forrásfejlesztés

Kozma Judit: Szociális diagnózis. Esély, 2001/3.61-94.; Bugarszki Zsolt (2003): A szociális munka új lehetőségei a pszichiátriai betegek ellátásában. Esély, 2003/1. szám, 67-86.; D. HEAPWORTH - J. A. LARSEN: Intraperszonális és környezeti rendszerek felmérése; A környezet változtatása, erőforrások teremtése, tervezése.; In: TÁNCZOS ÉVA (szerk.): Szociális munka egyénekek és családokkal – esetmunka. A szociális munka elmélete és gyakorlata, 2. kötet;

Előadás, gyakorlat:

Tanulási tapasztalatok:

1. feladat:

Minimum egyórás interjú egy klienssel a terephelyen. Beadandó az interjú jegyzőkönyve.

Szempontok:

- Alapadatok (kitalált névvel!) és a kliens/kliensrendszer aktuális helyzete
 - Milyen problémával jelent meg a kliens a szolgálatnál? (Önkéntesen vagy valaki küldte? A megjelenés körülményeit tisztázd! Hogyan kapcsolódik a probléma a kliens/kliensrendszer egyes szereplőinek életkori/fejlődési feladataihoz?
- Mi történt a klienssel a szolgáltatás során (szolgáltatások, amelyeket igénybe vett; hogyan értékeli ezeket)?
- Te mit gondolsz a kliensről/kliensrendszeréről? Hogyan értékeled a segítő folyamatot, van-e amit másképp csinálnál?

Javaslataim a feladat megfelelő végrehajtása érdekében:

- Te kérd meg szépen a klienst, hogy beszélgesse veled, segítsen neked, egy szociális munkás hallgatónak a feladatod elvégzésében.
- Vedd fel magnóra az interjút! (Sok telefonon van hangfelvétel. Meg kell kérdezni a klienst, hogy beleegyez-e a hangfelvételbe. Mindenképpen biztosítsd arról, hogy rajtad kívül senki sem fogja meghallgatni a felvételt, és a leírásban nem saját nevére fog szerepelni. Megkérdezheted, hogy milyen nevet választana magának. Vagy válassz te beszélő nevet!
- Okvetlenül menj el látogatóba (esetleg a tereptanárral) a klienshez, hogy saját magad lásd a körülményeit!
 - Az életkori/fejlődési feladatokkal kapcsolatban konzultáljatok a Fejlődépszichológia oktatójával Erikson pszichoszociális fejlődésselméletéről!

https://hu.wikipedia.org/wiki/Eriksoni_pszichoszoci%C3%A1lis_fejl%C5%91d%C3%A9selm%C3%A9let

- Gyakorold magad a kérdezésben! Ha fontos kérdést (ami összefügg a problémával) érint a kliens az elbeszélés közben, kérdezz rá, kérd meg, hogy beszéljen erről részletesen (pl. kik voltak ott az eseménynél, hol történt, hogyan történt, mit gondolt/érezett közben, mit csinált/gondolt/érezett előtte/közben/utána, stb.).
- Ne használj szakszavakat, mert azt a kliensek nem értik! Fogalmazd meg úgy a kérdéseidet, hogy a kérdezett számára érthető legyen! Javaslom, hogy amikor megbeszéled az interjú helyét és idejét, mérd fel a kliens kognitív sajátosságait, és ehhez tervezd meg a kérdéseidet.
- Javaslom, hogy ne előre, hanem utólag beszélj meg a tapasztalataidat a tereptanárral/ esetfelelőssel, hogy elkerüld a „beállítódást”!
- Ha utólag jössz rá, hogy néhány fontos kérdést nem tettél fel (vagy én javaslok a feladat újra elvégzését), nyugodtan menj vissza, és kérjél még egy időpontot a klientsőtől. Nem árt senkinek, ha nem látszik tökéletesnek.
- Ügyelj arra, hogy senkit ne hozz kellemetlen helyzetbe, beleértve ebbe saját magadat is!
- És minden körülmények között tartsd be az etikai kódex előírásait!

Határidő:

*

2. feladat:

Szakirodalom feldolgozás. Mindhárom tanulmány feldolgozása a kérdések alapján.

Kérdések A szegénység pszichológiai vonatkozásai című tanulmány feldolgozásához:

- Vannak-e a szegénységnek pszichológiai okai?
- Mit jelent szegénynek lenni?
- Milyen elméleteket használhatunk fel a kiilleszkedés/kirekesztettség helyzetében élő emberek esetében tapasztalt jelenségek értelmezéséhez?
- Hogyan változik meg a kiilleszkedés folyamatában a helyzet elszenvedője, hogy képes legyen alkalmazkodni a kirekesztettség szélsőséges tapasztalataihoz?
- Milyen túlélési stratégiákat alkalmaznak a folyamatosan a kiilleszkedési zónában élő egyének és családok? (Miképp lehet élni bármiféle társadalmilag elfogadott „tőke” nélkül?)
- Milyen elvek alapján dolgoznak a szociális munkások a szegénységben élő kliensek segítésében?

Kérdések Szabó Lajos Krízisintervenció a szociális esetmunkában c. tanulmányához

- Mit nevezünk krízisnek?
- Hogyan alakul ki és milyen tünetek jellemzik a krízisállapotot?
- Meddig tart és milyen kimenetelei lehetnek a krízisnek?

- Mi a sürgősségi helyzet?
- Milyen esetben vezet egy problémahelyzet krízishez?
- Melyek a krízisintervenció alapelvei?
- Melyek a krízisintervenció céljai?
- Hogyan zajlik a krízisintervenció, milyen szakaszai vannak, és ezeken belül milyen beavatkozási módokat alkalmaznak a szociális munkások?

Kérdések D. Howe A behaviorista szociális munka c. tanulmányának feldolgozásához

- Milyen szakmai problémák megoldása érdekében alkalmazták először a behaviorista (viselkedésmódosító) módszert a szociális munkások?
- Mi jellemzi a behaviorista módszert?
- Mi a válaszoló (reszpondens) kondicionálás, és milyen problémák megoldásában lehet használni a szociális munkában?
- Mi a műveleti (operáns vagy instrumentális) kondicionálás, és milyen problémák megoldásában lehet használni a szociális munkában?
- Modellkövetés (szociális tanulás) és a felhasználása a szociális munkában.
- Milyen eljárásokkal dolgozik a behaviorista szociális munkás? (a viselkedési program, ABC-analízis, a viselkedés elemzése és megváltoztatása)

Határidő:

*

3. feladat:

Irodalom-feldolgozás: egy tanácsadási technika leírása, választhat sz irodalmat, az ajánlatokat lásd az ajánlott irodalomnál! Maximum 2-2 hallgató választhatja ugyanazt a könyvet!

Határidő:

*

4. feladat:

Esetelemzés a gyakorlat során megismert eset alapján (Lehet ugyanaz az eset, amelyben az interjút készítettél, de jobb, ha más eset.)

Az esetelemzés szempontjait D. Hepworth - J. E. Larsen: A sokszempontú felmérés c. tanulmányában találjátok, azokon kívül írd még a következőkről:

- A szociális munkás és a kliens kapcsolatának jellemzői
- Az esetben történt beavatkozások és azok eredményei

Az esettanulmány formai szempontjait megtalálod Bárdos Kata: Alapvető eszközök a szociális munkában c. tanulmányában (könyvészeti adatokat lásd fönt!). Főleg az esettanulmány szerkezeti előírásait tartsd be!

Félévközi számonkérés módja és értékelése:

EFOP-3.5.1-16-2017-00002

A tanulási tapasztalatok írásos dokumentációjának értékelése.

kollokvium teljesítésének módja, értékelése:

Félévközi teljesítmény aránya: 33%.

Írásbeli vizsga

Kérdések:

. Kérdések:

1. A segítő beszélgetés jelenségei és folyamata (hatékony kommunikáció, kapcsolatteremtés, exploráció, az interjú technikai kérdései, az első interjú)
2. A feltárás: fogalma, alapelvei, információs források, problémák feltárása, intraperszonális és környezeti rendszerek feltárása
3. A szegénységben élő kliensekkel végzett munka sajátos problémái
4. A tanácsadás folyamata
5. A célokban való megegyezés és a szerződés megfogalmazása. A változást célul tűző stratégiák kialakítása. A kliens készségeinek fejlesztése, stressz-menedzsment
6. A problémamegoldó folyamat
7. Szociális diagnózis, esetmenedzsment, a környezet megváltoztatása, forrásfejlesztés.
8. A krízisintervenció és a behaviorista szociális munka

Kötelező irodalom:

Kötelező irodalom:

(legalább 3 irodalom, lehetőleg 1 idegen nyelvű)

Kozma Judit (szerk.): *Kézikönyv szociális munkásoknak*. Szociális Szakmai Szövetség, 2002.

Kozma Judit: A szegénység pszichológiai vonatkozásai. *Esély*, 2003/2, 15-30.

Kozma Judit: Szociális diagnózis. *Esély*, 2001/3.61-94.

Elisabeth Kübler-Ross: *A halál és a hozzá vezető út*. Bp. 1988. Gondolat.

Hegyesi Gábor - Talyigás Katalin (szerk.): *Nemzetközi szöveggyűjtemény a "Szociális munka elmélete és gyakorlata" c. tárgyhoz. 1. kötet*, Semmelweis Kiadó, 1994,

Tánczos Éva (szerk.): *Szociális munka egyénnel és családokkal – esetmunka. Nemzetközi szöveggyűjtemény a "Szociális munka elmélete és gyakorlata" c. tárgyhoz 2. kötet*, Semmelweis Kiadó, 1994.

Ajánlott irodalom:

(A különösen ajánlott könyveket kurzívvval írtam.):

Adams, L.: N. E. T. Bp., 1993, Studium Effektive

EFOP-3.5.1-16-2017-00002

Adler, A.: Életünk jelentése. Bp., 1994. Kossuth K.
Bálint A.: A gyermekszoba pszichológiája. Bp., 1990, Kossuth K.
uő.: Anya és gyermek. Bp. 1990, Párbeszéd K.
Berne, E.: Bármely könyve, de különösen Sorskönyv. Háttér K. 2016., Szex a szerelemben, Osiris, 2002., Emberi játszmák. Bp., 2013. Háttér K.
Bettelheim, B.: A mese bűvölete és a bontakozó gyermeki lélek. Bp., 1985. Gondolat.
uő.: Az elég jó szülő. Bp., 1994. Gondolat K.
uő.: A végső határ. Bp., 1988. Gondolat
Buda Béla: Empátia - a beleélés lélektana. Gondolat, 1978.
Csíkszentmihályi Mihály: Bármely könyve, de különösen Flow – Az áramlat – A tökéletes élmény pszichológiája. Akadémia, 2018.
Erikson, E. H.: A fiatal Luther és más írások. Bp. 1991. Gondolat K.
F. Várkonyi Zsuzsa: bármely könyve, de különösen Már százszor megmondtam...Bp., 1986, Gondolat
Ferenczy S.: Lélekgógyászat. Bp. 1991. Kossuth
Frankl, V.: Mégis mondj Igent az Életre. Bp., 1988, PMMK, valamint Frankl bármely megjelent munkája
von Franz, M. L.: Női mesealakok. Bp., 1992, Európa K.
Freud, S.: Bevezetés a pszichoanalízisbe. Bp. 1986, Gondolat K.
uő.: bármely megjelent könyve
Fromm, E.: A szeretet művészete. Bp. 1984, Helikon
uő.: Birtokolni vagy létezni? Bp, 1994, Akadémia
uő.: Menekülés a szabadság elől. Bp., 1993. Akadémia
Goffmann, E.: A hétköznapi élet szociálpszichológiája. Bp, 1981., Gondolat
Gordon, Th.: bármely munkája
Harris, Th.: Oké vagyok, oké vagy. Bp., 1994, Édesvíz K.
Allen E. Ivey - Lynn S. Downing: Tanácsadás és pszichoterápia. Orvostovábbképző Egyetem Pszichiátriai és Klinikai Pszichológiai Tanszék, 1990.;
Jung, K. G.: Bevezetés a tudattalan pszichológiájába. Bp., 1990, Európa
uő.: Analitikus pszichológia. Bp., 1987, Göncöl
uő.: Az ember és szimbólumai. Bp., 1993. Göncöl
uő.: Lélektani típusok. Bp., 1988. Európa
uő.: bármely megjelent könyve
Laing, R. D.: Bölcsek, balgák, bolondok. Bp., 1990, Európa
Mérei F.: A pszichológiai labirintus. Bp. 1989. MPT
Uő.: bármely megjelent könyve.
Peseschkian, N.: A tudós meg a tevehajcsár. Bp., 1991, Helikon.
Polcz A.: A halál iskolája. Bp., 1989. Magvető
uő.: Meghalok én is? Bp., 1993. Századvég
Popper P. Belső utak könyve. Bp., 1981. Magvető

**„DUAL DRIVE UNIVERSITY” A MISKOLCI EGYETEM DUÁLIS ÉS
KOOPERATÍV FELSŐOKTATÁSI, SZAKKÉPZÉSI ÉS SZAKIRÁNYÚ
TOVÁBBKÉPZÉSEINEK FEJLESZTÉSE ADATBEKÉRŐ SZERZŐDÉSEK
ELKÉSZÍTÉSÉHEZ**

Európai Unió

EFOP-3.5.1-16-2017-00002

Szondi L.: Káin, a törvényszegő - Mózes, a törvényalkotó. Bp., 1987, Gondolat
Yalom, Irving D.: bármely magyarul megjelent munkája, de különösen Szemben a nappal. A
haláltól való rettegés legyőzése. Park K. 2018.
Watzlawick, P.: A helyzet reménytelen, de nem súlyos. Bp. 1989, Helikon
uő.- Weakland, J.H. - Fisch, R.: Változás. Bp., 1990, Gondolat

I.2. Az Esetkezelés a gyakorlatban c. tárgy tanterve

Tantárgy neve: Esetkezelés a gyakorlatban + gyakorlat előkészítő és feldolgozó szeminárium	Tantárgy Neptun kódja: Tárgyfelelős intézet: Alkalmazott Társadalomtudományok Intézete Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: dr. Kozma Judit egyetemi docens	
Közreműködő oktató(k): --	
Javasolt félév: 2.	Előfeltétel: A szociális munka alapjai, Intézmény megismerési és laikus gyakorlat + gyakorlat előkészítő és feldolgozó szeminárium
Óraszám: 75/45 óra/félév	Számonkérés módja: gyakorlati jegy
Kreditpont: 5	Munkarend: nappali
Tantárgy feladata és célja: A gyakorlat célja a szakmai identitás építése és az esetkezelés készségeinek megtanulása, gyakorlása. Minimumkövetelmények: A hallgató a gyakorlat során a következő tanulási tapasztalatokban vesz részt: • A laikus gyakorlat tapasztalatai alapján, a tereptanárral való beszélgetés nyomán felmérést készít arról, hogy milyen erősségei vannak, ill. mely tudásait, készségeit kell fejlesztenie az eredményes esetkezelő munka végzése érdekében. Ennek alapján munkatervet készítenek, mely az egyes fejlesztendő tudásokkal és készségekkel kapcsolatos tanulási tapasztalatokat és az elvárt fejlődési eredményeket tartalmazza – ez a terepszerződés, melynek alapján a hallgató és a tereptanár együtt fognak dolgozni fél évig. A gyakorlat végén értékelik a feladatok teljesítését, a hallgató eredményeit és további feladatait. • A tanulási tapasztalatok például a következők: ☐ a szolgáltatási terület, a konkrét intézmény áttekintése, a kollégák megismerése – eredmény: tömör leírás a szolgáltatási területről, az intézményről (missziója, szolgáltatási területe, szolgáltatásai, kapcsolatai a társintézményekkel, a munkatársak jellemzői, a kollégák szokásos tevékenységei/szokásos napirendje, elvárások, szokások); ☐ a szolgálatnál szokásos tevékenységekben (team megbeszélés, esetkonferencia, szupervízió, adminisztráció) való részvétel – eredmény: a megbeszélés rövid összefoglalása, esetleg saját álláspont rövid leírása; ☐ a szolgáltatási terület alapirodalmának otthoni elolvasása – eredmény: az egyes irodalmak címléírása, rövid tartalmi összefoglalója; ☐ a tereptanár munkájának megfigyelése, a megfigyelt jelenségek közös értelmezése a tereptanárral – eredmény: a tapasztalatok összefoglalása a tereptanaplóban; ☐ részfeladatok végzése: informálás, részvétel feltárásban, interjú készítése, részvétel a kezelési terv elkészítésében és végrehajtásában, a gyerekekkel való foglalkozás a szülőkkel történő segítő	

beszélgetés idején, játszóház, fejlesztő foglalkozás, kirándulás, sportfoglalkozás vezetése, stb. – eredmény: a tapasztalatok összefoglalása a terepnaplóban;

☐ egy esetről komplex eseteírás készítése, melyben külön kitér a különböző professzióhoz tartozó együttműködők munkájára – eredmény: eseteírás.

A kiválóság kritériumai:

- A hallgató a gyakorlat során keresi a feladatokat, önállóan szerez ismereteket, aktívan együttműködik a tereptanárral és más kollégákkal.
- A hallgató a tanulási feladatok teljesítése során bizonyosságot tesz arról, hogy birtokolja, és jól használja az esetkezelés készségeit.
- A hallgató képes az igénybevevővel együtt, mindkettőjük meglegedésére megoldani esetkezeléssel kapcsolatos feladatokat.
- A hallgató képes mélységében feltárni és bemutatni, hogy mit jelent egy szolgáltatás munkatársának lenni.
- A hallgató jó megfigyelő és önmegfigyelő képességgel rendelkezik.

A hallgató képes az Esetkezelés tárgynál megtanultakat beépíteni a gyakorlati feladatok és a gyakorlat során tapasztalt szakmai jelenségek elemzésébe.

Fejlesztendő kompetenciák:

tudás:

képesség:

- Képes eligazodni a szociális terület mélyebb összefüggései, valamint a gyakorlat által felvetett konkrét társadalmi problémák és lehetséges megoldási módszerek, modellek között, és képes új szolgáltatások kialakításában közreműködni a megelőzés és a problémakezelés érdekében.
- Képes kritikus szemlélettel és reflektív módon megfogalmazni a társadalmi és szociális problémákat, a veszélyeztető tényezőket és a problémakezelés folyamatát.
- Képes megkülönböztetni a vélekedéseket, sztereotípiákat, előítéleteket a bizonyítékokkal alátámasztott társadalmi tényektől, leírásoktól, elemzésektől.
- Képes a bizalomépítésre, a nyílt, hiteles, hatékony kommunikációra.
- Képes szükségletfelmérésre, az egyén és környezete közötti folyamatoknak, kölcsönhatásoknak, problémáknak holisztikus elemzésére.
- Felismeri a szolgáltatásokat igénybe vevők autonómiáját tiszteletben tartó proaktív szemléletű, életminőséget szolgáló, javító, konstruktív problémakezelés, valamint a források és a kockázatok elemzésének szükségességét.

attitűd:

- Érzékeny és nyitott a társadalmi és szociális problémákra, elkötelezett és felelősséget vállal a szakma értékei és a társadalmi szolidaritás ügye mellett.
- Elkötelezett a társadalmi egyenlőség, a demokratikus értékek, a jogállamiság és az európai értékkezősség mellett.
- Elkötelezett a szakmai etikai alapelvek gyakorlati alkalmazására, valamint a jogi és etikai keretek közötti felelős cselekvésre.

EFOP-3.5.1-16-2017-00002

- Nyitott mások megismerésére, empátiával viszonyul az emberekhez, családokhoz, csoportokhoz és közösségekhez.
- Nyitott az új módszerekre, eljárásokra, szakmai eredményekre és innovációkra; elkötelezett a korszerű szociális munka tudományos és gyakorlati eredményeinek megismerésére és alkalmazására.

autonómia és felelősség:

- Munkáját minden körülmények között felelősen, a szociális munka értékeit és alapelveit, a szakmai etikai kódex iránymutatásait figyelembe véve, elméleti és gyakorlati megalapozottsággal végzi és képviseli.
- Felelősséget vállal a szolgáltatásokat igénybe vevők életébe történő beavatkozásért.
- Felelősséget vállal a rábízott információkért, valamint a dokumentációban rögzített adatokért, titoktartási kötelezettségét megtartja.

Tantárgy tematikus leírása:

Gyakorlat:

75/45 órás gyakorlat, melynek keretében 10 hét, heti 1 nap/hat óra / tetszőleges beosztásban minimum 7 nap intézménybeli terepmunkát kell teljesíteni. Ezen kívül 3 / 2 alkalommal lesz egyetemi gyakorlatkísérő szeminárium. A hallgatók igénybe vehetnek **egyéni szupervíziót** előre bejelentkezés után skype-on (jkozma1) vagy FaceBook Messengeren.

A gyakorlat menete:

1. Ismerkedési szakasz (1-2. hét / 1. nap):

- a szolgáltatási terület sajátosságai, alapirodalma;
- az intézmény: a szolgált terület sajátosságai, a klientúra, kapcsolat a társintézményekkel, a munkatársak, feladatok, napi/heti rutin, intézményi kultúra, az intézményben lehetséges tanulási tapasztalatok;
- a hallgató felmérése: motivációja, előzetes ismeretei, tapasztalatai, elvárásai, félelmei, erősségei és gyengéi, lehetséges tanulási céljai;
- a terepszerződés kidolgozása heti bontásban.

2. Munka szakasz (3-9. hét / 2-6. nap)

- a hallgató fokozatosan egyre önállóbb feladatokat teljesít a tanulási tapasztalatokat leíró terepszerződésnek megfelelő ütemezésben;
- elkészíti az esettanulmányát az egyik kliensről, akivel ő is foglalkozott.

3. Lezáró szakasz (10. hét / 7. nap)

- értékelés: a hallgató értékeli saját munkáját és a tanulási tapasztalatokat; a tereptanár értékeli a hallgató munkáját, erősségeit és a fejlődési szükségleteit;
- a hallgató elbúcsúzik az intézménytől és a kliensektől, akikkel kapcsolatba került

Félévközi számonkérés módja és értékelése:

A terepgyakorlat előkészítő és feldolgozó szeminárium programja a nappali tagozatos hallgatók számára:

1. szakasz: A terepszerződés előkészítése

Célok:

- a korábbi félév gyakorlatának alapján a hallgatók meghatározzák erősségeiket és fejlesztendő tudásaikat, készségeiket, számba veszik azokat a tanulási tapasztalatokat, amelyek megfelelnek tudásuk és készségeik fejlesztésére
- a hallgatók motivációjának felmérése és fejlesztése,
- a feladatok, értékelési szempontok tisztázása.

2. szakasz: Esetmegbeszélés a hallgatók által hozott esetek alapján

Célok:

- a terepgyakorlat során szerzett tapasztalatok reflektív feldolgozása,
- a hallgatók intervenciók repertoárjának és tudásának bővítése,
- stresszmenedzsment-készségek elsajátítása,
- esettanulmány elkészítésének segítése.

3. szakasz: Értékelés, lezárás, esetmegbeszélés

Gyakorlati jegy / kollokvium teljesítésének módja, értékelése:

- A hallgató a tapasztalatokról gyakorlati naplót vezet, melyben rögzíti a gyakorlat során szerzett tapasztalatait, külön kitér a saját helyzetére a gyakorló helyen, a tereptanárral és más kollégákkal létrejött kapcsolataira, az eredményekre és nehézségekre. A napló tartalmazza a hallgató és a tereptanár között létrejött terepszerződést (mely tartalmazza a tanulási szükségletek feltárását, valamint a tanulási tervet heti bontásban), a gyakorlat tapasztalatait és az erről szóló reflexiókat heti bontásban (napló szerűen), a komplex eseteleírást, illetve a gyakorlat értékelését mind a hallgató, mind a tereptanár részéről.
- A hallgatók az esettanulmányt a Szakmai képességfejlesztés III. keretében fogják bemutatni a 4. félévben!

A terepnapló leadási határideje a szemeszter utolsó hetének első napja. A naplót és a tereptanári igazolást, valamint értékelést a judit.kozma54@gmail.com e-mail címre kell elküldeni! Az igazolást el kell küldeni Graholy Éva címére!

Kötelező és ajánlott irodalom: Lásd a Szociális esetmunka c. tárgynál!